

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної
діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декаан економічного факультету
Анатолій ДІБРОВА
«28» серпня 2024 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та ЗЕД
Протокол № 2 від 28 серпня 2024 р.
Завідувач кафедри

Олена КОВТУН

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародна економіка»

Олена КІРЕЙЦЕВА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА**

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма «Міжнародна економіка»

Факультет економічний

Розробник: Діброва Л.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри адміністративного
менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
«Міжнародна економіка»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	«Міжнародна економіка»
Освітній ступінь	Бакалавр
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	210
Кількість кредитів ECTS	7
Кількість змістових модулів	4
Курсовий проект (робота)	+
Форма контролю	залік, екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти	
	денна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	2
Семестр	3, 4
Лекційні заняття	60 год.
Практичні, семінарські заняття	60 год.
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	90 год.
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета. Метою вивчення дисципліни є формування у студентів системного наукового уявлення про теоретичні основи та закономірності розвитку міжнародної економіки і міжнародних економічних відносин, набуття навичок аналізу зовнішньоекономічної політики України у процесі її інтеграції в сучасні світогосподарські структури.

Завдання дисципліни:

- озброїти студентів знаннями щодо розуміння сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку;
- навчити аналізувати і оцінювати політико-правове, економічне,

соціально-культурне середовище та інфраструктуру міжнародної економічної діяльності;

- допомогти освоїти теорії міжнародної торгівлі, прямих і портфельних інвестицій, міжнародної трудової міграції, валютних курсів, міжнародної економічної інтеграції та глобалізації;

- навчити аналізувати структуру та тенденції розвитку сучасного світового ринку товарів і послуг, ринку праці, валютного ринку;

- опанувати знання методів і механізмів регулювання міжнародних економічних систем та суб'єктів, механізму міжнародної валютної системи, міжнародних розрахунків, розуміння процесів міжнародної економічної інтеграції, особливостей функціонування основних регіональних інтеграційних угруповань, сутності проблем глобалізації розвитку та механізмів їх вирішення;

- ознайомити студентів з практичними аспектами міжнародної економічної діяльності: з класифікацією, змістом та специфікою проведення міжнародних комерційних операцій національними суб'єктами міжнародної економічної взаємодії; зі структурою та змістом міжнародних договорів купівлі-продажу; зі специфікою застосування міжнародних торгових термінів "INCOTERMS – 2020".

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК 15. Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 25. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма навчання						
	тижні	усього	у тому числі				
			л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовний модуль 1							
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА							
Тема 1. Предмет і структура міжнародної економіки	1	10	2	4	-	-	4
Тема 2. Світове господарство як система	2, 3	8	4	2	-	-	2
Тема 3. Середовище міжнародних економічних відносин	4, 5	10	4	2	-	-	4
Тема 4. Концепції та теорії міжнародної торгівлі	6	11	2	4	-	-	5
Разом за модулем 1		39	12	12	-	-	15
Змістовний модуль 2							
ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН							
Тема 5. Міжнародна торгівля	7, 8	12	4	2	-	-	6
Тема 6. Міжнародна торговельна політика	9	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Міжнародна валютна система	10	10	2	4	-	-	4
Тема 8. Міжнародний рух капіталу	11	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Міжнародна трудова міграція	12	8	2	2	-	-	4
Тема 10. Міжнародний науково-технічний обмін	13	6	2	2	-	-	2
Тема 11. Міжнародна економічна інтеграція	14	8	2	2	-	-	4
Тема 12. Європейська економічна інтеграція	15	6	2	2	-	-	2
Разом за модулем 2		66	18	18	-	-	30
Усього годин за 3 семестр		105	30	30	-	-	45
Змістовний модуль 3							
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ							
Тема 13. Платіжний баланс та міжнародні розрахунки	1	11	2	4	-	-	5
Тема 14. Механізм	2, 3	11	4	2	-	-	5

регулювання міжнародної економічної взаємодії					-		
Тема 15. Глобалізація та економічний розвиток	4, 5	11	4	2	-	-	5
Тема 16. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток світового сільського господарства	6	11	2	4	-	-	5
Разом за модулем 3		44	12	12	-	-	20
Змістовний модуль 4							
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ							
Тема 17. Міжнародні комерційні операції: суть, зміст та види	7, 8, 9	17	6	4	-	-	7
Тема 18. Міжнародний договір купівлі-продажу	10, 11	16	4	6	-	-	6
Тема 19. Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС)	12, 13	14	4	4	-	-	6
Тема 20. Міжнародна комерційна діяльність України в сучасних умовах	14, 15	14	4	4	-	-	6
Разом за модулем 4		61	18	18	-	-	25
Усього годин за 4 семестр		105	30	30	-	-	45
УСЬОГО ГОДИН		210	60	60	-	-	90

3. Теми практичних, семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підтвердження теорій абсолютних і відносних переваг	4
2.	Підтвердження теорій конкурентних переваг	2
3.	Обґрунтування сучасних теорій розвитку міжнародної економіки	2
4.	Обґрунтування методики проведення аналізу міжнародної торгівлі та розрахунок зовнішньоторговельного обороту, балансу та сальдо зовнішньоторговельного балансу України	4
5.	Аналіз конкурентоспроможності експортної продукції	4
6.	Розрахунок ефективної ставки мита	2
7.	Розрахунок демпінгової маржі і шкоди від демпінгу	2
8.	Обґрунтування політики курсоутворення та розрахунок кросс курсу валюти.	2

9.	Визначення валютної ефективності експорту та імпорту	2
10.	Обґрунтування інвестиційної привабливості України	2
11.	Розрахунок показників міжнародної інвестиційної позиції України	2
12.	Україна в міжнародних міграційних процесах: наслідки, переваги та загрози. Головні чинники еміграції та країни-реципієнти робочої сили з України	2
13.	Обґрунтування ефектів міжнародної економічної інтеграції та обрахування позитивних і негативних наслідків від неї	4
14.	Зелений курс Європейського Союзу	2
15.	Обґрунтування структури та змісту платіжного балансу	2
16.	Розрахунок експортних та імпортних квот щодо міжнародної торгівлі товарами	4
17.	Розрахунок експортних та імпортних квот щодо міжнародної торгівлі послугами	4
18.	Аналіз виконання контрактних зобов'язань та динаміки експорту	4
19.	Розрахунок ціни зовнішньоторговельного контракту	4
20.	Визначення економічного ефекту від експорту та імпорту	6

4. Теми самостійної роботи

.	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і структура міжнародної економіки	4
2.	Світове господарство як система	2
3.	Середовище міжнародних економічних відносин	4
4.	Концепції та теорії міжнародної торгівлі	5
5.	Міжнародна торгівля	6
6.	Міжнародна торговельна політика	4
7.	Міжнародні валютна система	4
8.	Міжнародний рух капіталу	4
9.	Міжнародна трудова міграція	4
10.	Міжнародний науково-технічний обмін	2
11.	Міжнародна економічна інтеграція	4
12.	Європейська економічна інтеграція	2
13.	Платіжний баланс та міжнародні розрахунки	5
14.	Механізм регулювання міжнародної економічної взаємодії	5
15.	Глобалізація та економічний розвиток	5
16.	Вплив глобалізаційних процесів на розвиток світового сільського господарства	5

17.	Міжнародні комерційні операції: суть, зміст та види	7
18.	Міжнародний договір купівлі-продажу	6
19.	Міжнародні торговельні терміни (ІНКОТЕРМС)	6
20.	Міжнародна комерційна діяльність України в сучасних умовах	6

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- залік;
- модульні тести.

6. Методи навчання:

Методами навчання є способи спільної діяльності й спілкування викладача і здобувачів вищої освіти, що забезпечують вироблення позитивної мотивації навчання, оволодіння системою професійних знань, умінь і навичок, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил, культури розумової праці майбутніх фахівців.

Під час навчального процесу використовуються наступні методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання.

- залік;
- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	

0-59	незадовільно	не зараховано
------	--------------	---------------

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» на навчальному порталі НУБіП України eLearn. URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2213>

2. Міжнародна економіка : підручник / В. Г. Герасимчук, С. В. Войтко, Б. С. Серебренніков, Т. В. Сакалош; за ред. В. Г. Герасимчука, С. В. Войтка. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. 532 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/e9e00ba4-f62f-4473-a957-6a849beacba3/content>

3. Діброва А.Д., Діброва Л.В., Кузьменко С.В., Ковтун О.А. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник для студентів зі спеціальності 073 «Менеджмент». Київ: ТОВ «Компринт», 2022. 525 с.

4. Діброва Л.В. Міжнародна економіка : навч. посібник. К. : ЦП «Компринт», 2017. 545 с.

5. Діброва Л.В., Кузьменко С.В. Методичні вказівки до практичних занять з навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» денної форми навчання. К. : НУБіП України, 2024. 137 с.

6. Діброва Л.В., Кузьменко С.В. Методичні вказівки з підготовки та захисту курсової роботи з навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Міжнародна економіка» денної форми навчання. К. : НУБіП України, 2024. 45 с.

7. Методичні вказівки з підготовки та оформлення звіту з навчальної практики з дисципліни «Міжнародна економіка» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» ОПП «Міжнародна економіка» навчання. К. : НУБіП України, 2024. 49 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Амеліна А.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2019. 256 с.

2. Бутко М., Шкарлет С. Міжнародні економічні відносини та менеджмент в умовах посилення глобалізаційних процесів : навч. посіб. Київ : Центр навч. літ., 2020. 528 с.

3. Владіміров С. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. К.:ЦНЛ. 2019. 256 с.

4. Горбач Л., Плотніков А. Міжнародні економічні відносини. К.: Кондор, 2017. 432с.
5. Гуткевич С.О., Корінько М.Д., Сафонов Ю.М. Міжнародна економіка: підруч. 3-є вид., перероблене та доповнене. Вид-во «Діса Плюс», 2021. 428 с.
6. Діброва А.Д., Байдала В.В., Мірзоева Т.В., Степасюк Л.М., Діброва Л.В., Чміль А.С. Формування стратегії диверсифікації аграрного виробництва через поширення практики вирощування нішевих зернових культур. К. : «ЦП «КОМПРИНТ»», 2024. 320 с.
7. Діброва А. Д., Діброва Л.В., Крилов Я.О., Діброва М. А. Регулювання ринку зерна України в умовах глобальних викликів: монографія. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М. 2020.160 с.
8. Діброва А.Д., Діброва Л.В., Лужанський В.В. Теоретико-методичні засади розвитку ринку яблук і продуктів їх переробки. Економіка і управління бізнесом. Том 14, №4, 2023. С. 5-18. DOI: [https://doi.org/10.31548/economics14\(4\).2023.005](https://doi.org/10.31548/economics14(4).2023.005)
9. Діброва А., Діброва Л., Чміль А., Діброва М., Гузь М. Моделювання впливу вартості мінеральних добрив на результативність виробництва й експорту кукурудзи з України. Agricultural and Resource Economics. 2022. Vol. 8. No.3. Pp. 123–152. URL: <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000869713900001>
10. Діброва А., Діброва Л., Клименко М. Формування системи управління ризиками аграрних підприємств. Актуальні проблеми економіки. 2024. № 7 (277). С. 188–202. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-277-188-202>
11. Діброва, А., Мірзоева, Т., Байдала, В., Чміль, А., Степасюк, Л., & Діброва, Л. (2024). Прогнозування розвитку ринку вівса в Україні в контексті трансформаційних економічних процесів. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 6(59), 487–508. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.59.2024.4534>
12. Долаючи обмеження: засади адаптивних рішень та систем : колект. монографія / за ред. проф. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку адаптивних систем. Київ : 2020. 669 с.
13. Задоя А.О. , Тарасевич В.М. Міжнародна економіка: підручник. Київ. Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
14. Зінчук Т., Горбачова І., Ковальчук О. та ін. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. К. : «Центр навчальної літератури», 2019. 512 с.
15. Коваленко Н. В., Діброва Л. В., Колесник Т. В., Ралко О. С. Безпекове управління конкурентоспроможністю продукції підприємств на зовнішньому ринку в умовах формування інноваційних кластерів і змін у системі професійної зайнятості та публічного управління. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 22. С 35-39. DOI: <https://doi.org/10.32702%20/2306-6814.2023.22.35>
16. Козак Ю.Г., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В. Міжнародна

- економіка: підручник для ВНЗ. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 560 с.
17. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. 9-те вид., стер. К. : Знання, 2019. 469 с.
 18. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Кудирко Л.П. Міжнародні економічні відносини : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2018. 612 с.
 19. Одягайло Б.М. Міжнародна економіка: навч. посіб. К.: Знання, 2015. 395с.
 20. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
 21. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua>
 22. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 23. Офіційний сайт Державної фіскальної служби. URL: <http://minrd.gov.ua/>.
 24. Офіційний сайт Інформаційно-аналітичної агенції «АПК-Інформ» URL: <http://www.apk-inform.com/ru/analytys>.
 25. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/>.
 26. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-zakordonnikh-sprav-ukraini>
 27. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua>
 28. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua/>.
 29. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
 30. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика : підруч. Київ : Либідь, 2019. 960 с.
 31. Чебан І.В., Діброва А.Д., Діброва Л.В. Формування та розвиток ринку біоенергії в Україні : монографія, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2021. 320 с.
 32. Шнирков О.І., Філіпенко А.С., Заблоцька З.О., Резнікова Н.В. Міжнародні економічні відносини: практикум. К. : ДЕФ-Україна, 2018. 321 с.
 33. Dibrova, A., Baidala, V., Mirzoieva, T., Stepasyuk, L., Chmil, A., & Dibrova, L. (2024). Forecasting and modelling the rye market, as a niche grain crop, under conditions of increasing mineral fertiliser costs. *Scientific Horizons*, 27(11), 52-67. URL: <https://doi.org/10.48077/scihor11.2024.52>
 34. Dibrova, A., Dibrova, L., Dibrova, M., & Chmil, A. (2022). Forecasting the consequences of the cost of mineral fertilisers on the development of the corn market in Ukraine using AGMEMOD models. *Ekonomika APK*, 29(3), 23-41. URL: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202203023>
 35. Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Dibrova Maksym. Strategic Imperatives for the Development of the Grain Market in Ukraine. *The Agricultural Policy and Agri-Food Value Chain Analysis: Economics, Management and Logistics*.

ISD 2020. International scientific days. May 13-15, 2020. Hungary and The Slovak republic. 2020 pp. 216-225. URL: https://spu.fem.uniag.sk/isd2020/documents/isd2020_proceedings.pdf

36. Dibrova Anatolii, Dibrova Larysa, Dibrova Maksym. Priority directions of development of export agrofood productions of Ukraine. The Agri-Food Value Chain: Challenges for Natural Resources Management and Society». Slovak University of Agriculture in Nitra, 2016. P. 39-46. DOI: [10.15414/ISD2016.S1.02](https://doi.org/10.15414/ISD2016.S1.02)

37. Tryhuba A., Hutsol T., Tryhuba I., Mudryk K., Kukharets V., Głowacki S., Dibrova L., Kozak O., Pavlenko-Didur K. Assessment of the Condition of the Project Environment for the Implementation of Technologically Integrated Projects of the “European Green Deal” Using Maize Waste. *Energies*. 2022; 15(21):8220. URL: <https://doi.org/10.3390/en15218220>